

Amerikanske kvinder

Rapport fra den amerikanske kvindekommision. 1963

Rapporten indleder med at citere John F. Kennedy, der nedsatte kommissionen bl.a. med disse ord: ... vi har på ingen måde gjort tilstrækkeligt for at styrke familielivet og samtidig opmuntre kvinderne til at gøre deres indsats som samfundsborgere.

Rapportens formål er at højne niveauet i det amerikanske samfundsliv gennem en forøget udvikling af kvindernes mulige og mere fuldstændige udnyttelse af de evner de har.

Også en anden udtalelse af præsident Kennedy citeres: Hver gang nationen har befundet sig i en nødsituation, har kvinder gjort en fremragende indsats på mange forskellige områder, men derefter er de igen blevet behandlet som en marginalgruppe, hvis faglige kvalifikationer ikke i tilstrækkeligt omfang er blevet udnyttet.

Den amerikanske befolkning omfatter 13 millioner kvinder over 14 år. En 20-årig kvinde vil, hvis hun forbliver enlig, tilbringe omkring 40 år på arbejdsmarkedet. Hvis hun efter nogle års arbejde gifter sig og får familie og derefter vender tilbage til arbejdslivet i 30-års alderen, kan man regne med, at hun vil arbejde i yderligere ca. 23 år. Særlig for så vidt angår de år, hvor børnene er i skole men endnu ikke har forladt hjemmet er hun mest interesseret i et deltidsjob.

Manglende muligheder for deltidsansættelse i de mest almindelige arbejdsområder udelukker anvendelsen af megen kvalificeret kvindelig arbejdskraft, som ellers ville være til rådighed. Kommissionen foreslår, at man ændrer praksis og tillader deltidsansættelse.

Under sit arbejde er kommissionen blevet overbevist om at en større offentlig forståelse for nødvendigheden af en fortsat uddannelse af voksne amerikanere må tillægges første prioritet blandt samfundsopgaverne, og at dette er særlig vigtigt for kvinderne.

Rapporten behandler følgende emner:

1. Uddannelse og rådgivning

(Uddannelse for den modne kvinde, uddan-

nelsesrådgivning, forberedelse til familielivet).

2. Hjem og samfund

(Børnepasning, familiehjælp, offentlig planlægning, frivillig indsats).

3. Kvinder i arbejde

(Ligestilling i private erhverv, offentlige institutioner som mønster).

4. Arbejdsforhold

(Mindstelønninger, arbejdstid, ligeløn, større flexibilitet, organisationsret).

5. Økonomisk sikkerhed

(Enkers understøttelse, enlige kvinders børn, arbejdsløshedsforsikring, moderydelser).

6. Lovbestemmelser vedrørende kvinder

(Konstitutionelle bestemmelser, internationale konventioner, juridisk bistand, rettigheder vedr. person og ejendom).

7. Kvinder som samfundsborgere

(Udøvelse af rettigheder, kvinder i offentlig tjeneste, politiske partiers anerkendelse).

I det følgende gengives de af den amerikanske kommissions synspunkter, der har speciel interesse for familieudvalget.

Underkomiteen vedrørende uddannelse og rådgivning har i afsnittet om forberedelse til familielivet foreslået, at uddannelsen af piger og kvinder vedrørende deres ansvar i hjem og samfund tages op til ny og grundig overvejelse med henblik på at finde frem til mere effektive metoder med forsøg med hensyn til indhold og omfang og i samarbejde med skolesystemer, private organisationer og massemedierne.

Underkomiteen vedrørende hjem og samfund går ud fra mødres og husmødres grundliggende ansvar og samfundets interesse i et stærkt familieliv. Kravene til kvinderne der

stilles i samfundet og i hjemmene betyder, at kvinderne ofte samtidig må gøre en indsats på flere forskellige områder. Hvis familien skal fortsætte med at være samfundets vigtigste institution, som den har været i mange århundreder, vil nye og udvidede fælles serviceydelser være nødvendige.

Kvinder kan udføre deres job som mødre og husmødre langt bedre, når samfundet stiller passende hjælpemidler til rådighed, og når de ved, hvordan de skal udnytte bistanden med hensyn til sundhedsforhold, uddannelse, sikkerhed, adspredelse, børnepasning og rådgivning.

Børneplejeservice bør være til rådighed for alle børn uanset deres families økonomiske forhold. Bestemte retningslinier for børnepleje skal følges såvel med pasning i hjem som i institution. Omkostningerne bør dækkes af bidrag fra forældre svarende til deres betalingssevne, bidrag fra frivillige organisationer og offentlige bevillinger.

Arbejdende mødres udgifter til børnepasning bør modsvares af skattenedsættelse i rimeligt forhold til middelindkomsterne for ægtepar, hvor begge har udeerhverv. Den nuværende begrænsning hvorefter fællesindkomster af en vis størrelse ikke giver adgang til skattenedsættelse bør hæves. Yderligere nedsættelse med mindre beløb bør finde sted for børn udover det første barn. 11-års aldersgrænsen for nedsættelse på grund af børnepasningsudgifter bør hæves.

En undersøgelse vedrørende pasningen af udearbejdende mødres børn viser, at 57 % passes i hjemmet, 22 % passes uden for hjemmet, for 13 % er der tale om andre foranstaltninger, mens 8 % af børnene oplyses at være overladt til sig selv.

Komiteen anbefaler en styrkelse og udvidelse – og oprettelse, hvor det mangler – af familiehjælpetjeneste i samarbejde mellem offentlig og privat indsats til hjælp til at undgå eller overvinde familiemæssige sammenbrud. På samme måde bør der i samarbejde mellem offentlige og private institutioner tilvejebringes omfattende foranstaltninger med hensyn til helbreds- og genoptræningsbistand også omfattende let tilgængelig sundhedstjeneste for mødre og børn ledsaget af undervisning i brugen heraf.

Den fælles planlægning er vigtig for en hensigtsmæssig udvikling af en konstruktiv ramme om familielivet.

Placeringen af skoler, hospitaler og barnepleje- og sundhedsfaciliteter bør planlægges med deltagelse af de dele af befolkningen som berøres deraf. Oprettelse bør overvejes af velinformerede og rigtigt koordinerede oplysningscentre, hvor familierne kan få råd om husførelse, uddannelse, erhvervsmuligheder og boligforhold. I særlig grad vil sådanne centre kunne være til nytte for familier, der tilhører minoritetsgrupper eller er tilflyttere, med henblik på tilpasning og oplysning om de forskellige faciliteter.

Indsatsen af frivillig virksomhed er ret omfattende, og kommissionen foreslår, at denne indsats effektiviseres gennem koordinering og uddannelse af de forskellige organisationers medarbejdere.

Med hensyn til kvindens retsstilling har kommissionen henstillet, at en række forhold tages op til overvejelse. Gifte kvinders og mænds rettigheder bør ligestilles ved, at man ophæver de lovbestemmelser, der begrænser de gifte kvinders ret til at disponere over, overdrage eller eje fast ejendom og løsøre, indgå retshandler, optræde som kutionist eller værge, modtage egen indkomst og råde over egne ejendele ved testamente. Bestemmelser vedrørende bopæl i forbindelse med stemmeafgivning, retsager, skatteforhold og testamente bør være ens for gifte kvinder og mænd.

Gennem ægteskabet bør hver ægtefælle opnå rettigheder over den andens indkomster og over fast ejendom og løsøre anskaffet for disse midler samt ret til at råde over dem. Sådanne rettigheder bør anerkendes udover ægteskabets opløsning ved skilsmisse eller død. Hver ægtefælle bør sikres mod den andens uberettigede afhændelse af fast ejendom og mod at blive gjort arveløs. Ligesom manden har en forsørgelsespligt for hustru og børn, bør hustruen have ansvaret for at forsørge sig selv og børnene i et omfang svarende til hendes midler.

Endelig anbefales udgivelsen af en tryksag, som kan oplyse kvinderne om deres rettigheder og forpligtelse.